

STOWARZYSZENIE POMOCY OSOBOM
Z PROBLEMAMI EMOCJONALNYMI „SPOZA”

03 - 729 Warszawa, ul. Targowa 66/23

tel./fax 618-34-06, e-mail: biuro@spoza.org.pl

www.spoza.org.pl

Nr Konta: PKO BP II o/Warszawa 81 10201026 0000 1002 0091 1370

Raport z badania postaw wobec osób niepełnosprawnych

Paweł Stankiewicz

Warszawa 2008

Spis treści

Metodologia	.....	3
Grupa badana	.....	3
Znaczenie przypisywane niepełnosprawności	.....	4
Niepełnosprawny sąsiad	.....	6
Stosunek innych do niepełnosprawnych	.....	7
Bliskość vs izolacja niepełnosprawnych	.....	7
Praca niepełnosprawnych	.....	8
Stosunek do mobilności niepełnosprawnych	.....	9
Niepełnosprawny prezydent	.....	10
Podsumowanie	.....	11
Aneks 1: List przewodni dołączany do ankiet	.....	13
Aneks 2: Ankieta	.....	14

Metodologia

W badaniu wykorzystano metodę kwestionariusza wypełnianego samodzielnie przez respondenta. W okresie listopada i grudnia 2008 wolontariusze stowarzyszenia SPOZA rozdali 40 ankiet wśród mieszkańców i osób pracujących w okolicach ulicy Targowej na Pradze Północ, w Warszawie. Do biura stowarzyszenia powróciły 23 wypełnione ankiety, co stanowi 58%.

Ankieta składała się z 14 pytań (w tym jedno otwarte, ale o ograniczonej do trzech liczbie możliwych odpowiedzi) oraz z metryczki obejmującej 6 pytań.

Grupa badana

65% ankiet wypełniły kobiety, 35% mężczyźni – zatem mamy w badanej grupie lekki nadmiar kobiet w stosunku do populacji całego kraju, gdzie kobiety stanowią ok. 52%. Najchętniej odpowiadały osoby młode – osoby, które nie ukończyły 35 roku życia stanowią ponad 60% respondentów.

Tabela 1. Rozkład wiekowy osób badanych przedstawia się następująco:

Wiek	Il. respondentów	Procent wśród odpowiedzi
21-25	4	17,39%
26-30	3	13,04%
31-35	7	30,43%
36-40	3	13,04%
41-45	3	13,04%
46-50	0	0,00%
51-55	1	4,35%
56-60	2	8,70%
61-65	0	0,00%
Razem	23	100,00%

Ankiety wypełniały najczęściej osoby z wykształceniem średnim ponad 40% wszystkich ankiet. Nie ma wśród badanych osób żadnej z wykształceniem podstawowym lub niepełnym podstawowym, co znając strukturę społeczną mieszkańców miast Polskich¹ może dziwić i dawać do myślenia – dlaczego tak się stało że osoby o niskim wykształceniu nie odpowiadają – czy ma to związek z tematyką badania?

¹ Wg danych GUS z bazy BDR w roku 2002 w Polskich miastach osoby z wykształceniem: podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego, podstawowym ukończonym, zasadniczym zawodowym stanowią łącznie ponad 45% populacji.

Wśród osób, które wypełniły ankietę zdecydowana większość utrzymuje się z pracy zarobkowej (95,65%) – tylko 1 z 23 osób zadeklarowała, że utrzymuje się z renty, ale w pytaniu o związek z Pragą Północ odpowiada, że tutaj pracuje (sic!).

Również tylko jedna spośród badanych osób jest osobą niepełnosprawną.

Ostatnie pytanie z metryczki dotyczyło sposobu umocowania na Pradze Północ, w okolicach ul. Targowej. Okazało się że spora część respondentów zaznaczyła więcej niż jedną możliwość. Odpowiedzi na to pytanie prezentuje tabela 2. Można powiedzieć, że chętniej odpowiadały osoby nie mieszkające w okolicy, ale związane przez pracę z okolicami ul. Targowej.

Tabela 2

Na Pradze-Północ, w okolicach ulicy Targowej:	Liczba wskazań	Procent wskazań
1. mieszkam	0	0,00%
2. pracuję	13	56,52%
3. prowadzę własną firmę (np. sklep, punkt usługowy)	1	4,35%
4. inne, jakie?.....	0	0,00%
5. mieszkam i pracuję	6	26,09%
6. mieszkam i prowadzę własną firmę	1	4,35%
7. pracuję i prowadzę własną firmę	2	8,70%
	23	100,00%

Niewiele ponad połowa osób badanych ma wśród swoich znajomych osobę niepełnosprawną 12 z 23 odpowiedzi – co stanowi 52,17%. Jednak trudno dociec jak definiowana jest grupa osób znajomych: jak pokazuje analiza odpowiedzi na drugie pytanie do grona znajomych można zaliczać rodzinę lub nie. W najbliższej rodzinie osobę niepełnosprawną ma 26% badanych.

Znaczenie przypisywane niepełnosprawności

Kolejne pytanie („Kiedy myśli Pan/i o osobie niepełnosprawnej jakie rodzaje niepełnosprawności przechodzą Panu/i przede wszystkim do głowy? Proszę wpisać nie więcej niż 3 rodzaje.”) może pokazać sposób postrzegania niepełnosprawnych. W języku polskim to słowo ma bardzo rozległe pole znaczeniowe. Sformułowanie pytania jako otwartego pozwala zobaczyć co sąsiedzi stowarzyszenia SPOZA rozumieją przez niepełnosprawność. I okazuje się, że podział na rodzaje niepełnosprawności można rozumieć na wiele sposobów: w analizie okazało się że badani często wskazywali na podział – nazwijmy go na potrzeby naszej analizy - I rzędu: a więc niepełnosprawność może być fizyczna, umysłowa lub fizyczno-umysłowa. Tym niemniej badani często wskazywali również bardziej szczegółowe kategorie niepełnosprawności. Poniżej tabela nr 3. pokazująca ilość wskazań poszczególnych kategorii, bezpośrednio wskazanych przez ankietowanych.

Tabela 3.

Kategoria niepełnosprawności	Liczba wskazań	Procent wśród wszystkich wskazań	Procent wśród wskazań „niepustych”
1. tetraplegizm	1	1,45%	2,22%
2. głuchoniemota	2	2,90%	0,00%
3. fizyczna	7	10,14%	0,00%
4. niedowład kończyn	3	4,35%	0,00%
5. niewidomy	6	8,70%	0,00%
6. niedowidzenie	1	1,45%	0,00%
7. paraplegizm	1	1,45%	0,00%
8. umysłowa	10	14,49%	0,00%
9. autyzm	1	1,45%	2,22%
10. głuchota	3	4,35%	6,67%
11. starość	1	1,45%	2,22%
12. porażenie mózgowie	1	1,45%	2,22%
13. umysłowo-ruchowa	1	1,45%	2,22%
14. paraliż	1	1,45%	2,22%
15. ruchowa	6	8,70%	13,33%
0. brak danych	24	34,78%	-----
Razem	69	100,00%	

Powyższe wyniki pokazują, że dla sąsiadów stowarzyszenia SPOZA podstawowym podziałem jest podział na umysł i ciało w myśleniu o niepełnosprawności: najczęściej wymieniane jako rodzaje niepełnosprawności były: umysłowa, fizyczna, ruchowa. Można powiedzieć, że jeśli badani już myślą bardziej konkretnie o niepełnosprawności pierwsze co im przychodzi do głowy to osoba niewidoma (lub niedowidząca) – to prawie 9 % wskazań (pamiętając, że puste odpowiedzi też są tu brane pod uwagę), lub nawet 15% (wliczając niedowidzenie do tej kategorii oraz nie biorąc pod uwagę braku odpowiedzi). Dość często także wymieniana jest kategoria „ruchowa” - zdecydowałem się ją wyodrębnić z kategorii „fizyczna” uznając, że właśnie np. niewidomych trudno zaliczyć do osób niepełnosprawnych ruchowo, natomiast są z pewnością osobami niepełnosprawnymi fizycznie.

Jeśli zakodujemy uzyskane odpowiedzi – kategoryzując je wg podziału na duże kategorie to okazują się, że częściej wymieniana jest niepełnosprawność fizyczna niż umysłowa. Ten rozkład odpowiedzi pokazuje tabela nr. 4

Tabela 4

Kategoria niepełnosprawności	Liczba wskazań	Procent wśród wszystkich wskazań	Procent wśród wskazań „niepustych”
1. fizyczna	32	46,38%	71,11%
2. umysłowa	11	15,94%	24,44%
3. umysłowo-fizyczna	2	2,90%	4,44%
4. Brak danych	24	34,78%	-----
Razem	69	100,00%	100,00%

Niepełnosprawny sąsiad

Większość respondentów deklaruje, że odnosiłaby się przyjaźnie wobec nowego sąsiada na wózku inwalidzkim: z nowego sąsiedztwa byłoby zdecydowani lub raczej zadowolonych więcej niż połowa. Co ciekawe nikt nie byłby niezadowolony: pozostała część badanych nie ma zdania na temat nowego sąsiada – zresztą jak sądzę nie ma w tym nic dziwnego: trudno wyrażać opinie na temat nowego sąsiada znając tylko jedną jego cechę – to, że jest osobą na wózku inwalidzkim. Sądzę, że można przypuszczać iż to wyraz opinii, że nie należy oceniać ludzi z góry: również pozytywnie. Rozkład odpowiedzi na pytanie o nowego sąsiada pokazuje tabela nr. 5

Tabela 5.

Nowym sąsiadem w bloku okazała się być osoba niepełnosprawna na wózku inwalidzkim. Jest Pan/i z tego:	Liczba wskazań	Procent wśród wskazań
1 – zdecydowanie zadowolony	5	21,74%
2 – raczej zadowolony	7	30,43%
3 – raczej niezadowolony	0	0,00%
4 – zdecydowanie niezadowolony	0	0,00%
5 – nie mam zdania	11	47,83%
	23	100,00%

Łącznie ponad 75% badanych włączyłaby się w akcję pomocy niepełnosprawnemu sąsiadowi: z tego ponad 55% raczej tak. Tę ostrożność prawdopodobnie można tłumaczyć tym czym wytłumaczyła się jedna osoba dopisując do swojej negatywnej odpowiedzi przy tym pytaniu: „brak czasu” - czasem trudno deklorować się na przyszłość, nawet w tak niezobowiązującej formie jak anonimowa ankieta. Nikt nie odmówił pomocy zdecydowanie. Chęci pomocy pokazuje tabela nr 6.

Tabela 6.

Czy włączyłby/łaby się Pan/i w akcję wolontarystycznej pomocy (pomoc w zakupach, w domu, w załatwianiu spraw itp.) osobie niepełnosprawnej z sąsiedztwa?	Liczba wskazań	Procent wśród wskazań
1. zdecydowanie tak	5	21,74%
2. raczej tak	13	56,52%
3. raczej nie	2	8,70%
4. zdecydowanie nie	0	0,00%
5. nie mam zdania	2	8,70%
b.d.	1	4,35%
	23	100,00%

Podobnie prawie $\frac{3}{4}$ ankietowanych wskazuje, że udzieliłaby zgody na ośrodek dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w pobliżu swego miejsca zamieszkania. Tym razem więcej osób jest zdecydowanie za – nieco ponad 39%. Podobnie brak głosów zdecydowanie sprzeciwiających się takiemu ośrodkowi. Natomiast więcej jest osób niezdecydowanych – prawie 22% wskazań na odpowiedź „nie zabierałbym/zabierałabym głosu”. Odpowiedzi na to pytanie prezentuje tabela 7.

Tabela 7

W pobliżu Pana/i domu planowana jest budowa ośrodka dla osób z niepełnosprawnością intelektualną (upośledzonych umysłowo). Rada Osiedla pyta się mieszkańców o zgodę. Jak zachowałby/łaby się Pan/i w takiej sytuacji?	Liczba wskazań	Procent wśród wskazań
1. byłbym/byłabym zdecydowanie za	9	39,13%
2. byłbym/byłabym raczej za	8	34,78%
3. byłbym/byłabym raczej przeciw	1	4,35%
4. byłbym/byłabym zdecydowanie przeciw	0	0,00%
5. nie zabierałbym/zabierałabym głosu	5	21,74%
	23	100,00%

Stosunek innych do niepełnosprawnych

Na pytanie o stosunek innych do osób niepełnosprawnych na ulicy zdecydowana większość respondentów odpowiada, że spotykają się one z niezdrową ciekawością – sądzi tak ponad 47% respondentów. Kolejne 30% badanych przypisuje innym obojętność w stosunku do niepełnosprawnych na ulicy. Tyle samo osób po ok. 9% uważa, że osoby niepełnosprawne spotykają się z życzliwością i z wrogością. Jedna osoba jest zdania, że osoby niepełnosprawne spotykają się na ulicy ze „zdrową ciekawością”. To chyba wyraz protestu przeciwko niedopasowanej do respondenta kafeterii tego pytania. Wyniki w tabeli 8.

Tabela 8.

Według Pana/i obserwacji, z jakimi reakcjami przede wszystkim spotykają się osoby niepełnosprawne na ulicy?	Liczba wskazań	Procent wśród wskazań
1. z życzliwością	2	8,70%
2. z wrogością	2	8,70%
3. z obojętnością	7	30,43%
4 z niezdrową ciekawością	11	47,83%
5. Inne, jakie? - ze zdrową ciekawością	1	4,35%
	23	100,00%

Bliskość vs izolacja niepełnosprawnych

Wyrażna większość ankietowanych nie sądzi też, że osoby niepełnosprawne nie powinny mieszkać w oddzielnych domach: ponad 56% jest temu zdecydowanie przeciwna, razem z mniej stanowczym sprzeciwem stanowią ponad 82%. Co ciekawe w odpowiedzi na to pytanie nie ma osób niezdecydowanych. Wydaje się też ciekawym rozważenie znaczenia tego pytania: sądzę, że można je rozumieć przynajmniej na dwa sposoby:

- specjalne domy, a więc domy z ułatwieniami – takimi jak podjazdy, nisko zamontowane włączniki światła, poręcze po obydwu stronach na klatce schodowej itp.;
- oddzielne, specjalne domy dla niepełnosprawnych – domy w których mieszkali by tylko niepełnosprawni, odizolowani od sprawnych członków społeczeństwa.

Sformułowanie pytania przez dodanie przed specjalne słowa oddzielne sugeruje, że intencją

pytającego było zbadanie nastawienia wobec pomysłów izolowania niepełnosprawnych i zdaje się że tak to pytanie zrozumiała większość odpowiadających. Rozkład odpowiedzi prezentuje tabela 9.

Tabela 9.

Osoby niepełnosprawne powinny mieszkać w oddzielnych, specjalnie przeznaczonych dla nich domach.	Liczba wskazań	Procent wśród wskazań
1. zdecydowanie tak	1	4,35%
2. raczej tak	3	13,04%
3. raczej nie	6	26,09%
4. zdecydowanie nie	13	56,52%
5. nie mam zdania	0	0,00%
	23	100,00%

Jeszcze mniejsze zróżnicowanie opinii występuje w odpowiedziach na pytanie o klasy integracyjne: ponad 91% ankietowanych uważa, że powinny one być w każdej szkole, z czego ponad 69% wyraża swoją opinię silnie wybierając stwierdzenie „zdecydowanie tak”.

Tabela 10

W każdej szkole powinny być klasy integracyjne, w których dzieci niepełnosprawne mogłyby uczyć się razem z pełnosprawnymi rówieśnikami.	Liczba wskazań	Procent wśród wskazań
1. zdecydowanie tak	16	69,57%
2. raczej tak	5	21,74%
3. raczej nie	1	4,35%
4. zdecydowanie nie	1	4,35%
5. nie mam zdania	0	0,00%
	23	100,00%

Praca niepełnosprawnych

Ponad 95% ankietowanych uważa, że niepełnosprawni powinni pracować. Tylko jedna osoba jest umiarkowanie przeciwna takiemu pogładowi. Znow nikt tutaj nie pozwolił sobie na niepewność.

Tabela 11

Czy – Pana/i zdaniem – osoby niepełnosprawne, którym stan zdrowia na to pozwala powinny pracować?	Liczba wskazań	Procent wśród wskazań
1. zdecydowanie tak	16	69,57%
2. raczej tak	6	26,09%
3. raczej nie	1	4,35%
4. zdecydowanie nie	0	0,00%
5. nie mam zdania	0	0,00%
	23	100,00%

Ponad 82% badanych jest zdania, że nie należy tworzyć specjalnych zakładów zatrudniających samych inwalidów. Znowu duża większość jest temu zdecydowanie przeciwna ponad 60%. Tylko nieco ponad 13% uważa, że niepełnosprawni powinni pracować w specjalnych zakładach. Odpowiedzi na to pytanie w tabeli 12.

Tabela 12

Osoby niepełnosprawne powinny pracować wyłącznie w specjalnie dla nich zorganizowanych zakładach pracy zatrudniających samych inwalidów.	Liczba wskazań	Procent wśród wskazań
1. zdecydowanie tak	2	8,70%
2. raczej tak	1	4,35%
3. raczej nie	5	21,74%
4. zdecydowanie nie	14	60,87%
5. nie mam zdania	1	4,35%
	23	100,00%

Stosunek do mobilności niepełnosprawnych

Jeden z najsilniejszych sprzeciwów budzi parkowanie przez osoby nieuprawnione na miejscach parkingowych dla niepełnosprawnych. Zdaniem prawie 87% respondentów takie zachowanie powinno być karane mandatami, a pozostałe 13% badanych uważa, że raczej powinno być karane mandatami. Znowu ciekawe wydawałoby się rozważenie: czy skoro w opinii pada słowo „bezwzględnie” to jeśli ktoś z tym zdaniem się „raczej zgadza” to nie znaczy, że tym samym ruguje ekstremalne znaczenie słowa „bezwzględnie” i nie uważa, że parkowanie na miejscach dla niepełnosprawnych powinno być karane, ale biorąc pod uwagę „okoliczności łagodzące”? Nikt nie wyraził opinii niezdecydowanej czy przeciwnej na ten temat. Te dane prezentuje tabela 13.

Tabela 13.

Parkowanie na miejscach przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych powinno być bezwzględnie karane mandatami.	Liczba wskazań	Procent wśród wskazań
1. zdecydowanie tak	20	86,96%
2. raczej tak	3	13,04%
3. raczej nie	0	0,00%
4. zdecydowanie nie	0	0,00%
5. nie mam zdania	0	0,00%
	23	100,00%

W opinii na temat ewentualnego zagrożenia stwarzanego przez niepełnosprawnych ruchowo kierowców zdania są w porównaniu do innych odpowiedzi podzielone: ciągle jednak większość uważa, że niepełnosprawni nie stanowią zagrożenia (łącznie ponad 65%). Wyraźnie widać za to niezdecydowanie: w tym wypadku aż 17% osób nie ma zdania na ten temat. Sądzę, że to niezdecydowanie można tłumaczyć dużą ogólnością pytania i brakiem wiedzy na temat możliwych rodzajów niepełnosprawności ruchowej i ich konsekwencji. Rozkład odpowiedzi na pytanie o kierowców prezentuje tabela 14.

Tabela 14

Czy – według Pana/i – osoby niepełnosprawne ruchowo prowadzące samochód stwarzają zagrożenie na drodze?	Liczba wskazań	Procent wśród wskazań
1. zdecydowanie tak	1	4,35%
2. raczej tak	3	13,04%
3. raczej nie	12	52,17%
4. zdecydowanie nie	3	13,04%
5. nie mam zdania	4	17,39%
	23	100,00%

Niepełnosprawny prezydent

Odpowiedzi na ostatnie pytanie „merytoryczne” prezentują jeszcze większe zróżnicowanie opinii: najwięcej spośród badanych uważa, że prezydentem Polski raczej mogłaby zostać osoba niepełnosprawna – prawie 35%. Jednak na drugim miejscu w częstości wskazywań znajduje się odpowiedź „nie mam zdania” - prawie 22%. Około ¼ ankietowanych uważa, że prezydentem Polski nie mogłaby być osoba niepełnosprawna. Do tej kategorii można by, jak sądzę dodać również odpowiedź dodaną przez samego respondenta - „zależy od stopnia upośledzenia”. Tak duże niezdecydowanie można tłumaczyć na wiele sposobów: a) tak jak zaznaczył jeden z respondentów, ich przyzwolenie, akceptacja niepełnosprawnego prezydenta może zależeć od stopni i rodzaju upośledzenia potencjalnego kandydata. b) pytania można rozumieć na kilka sposobów:

- czy niepełnosprawny kandydat na prezydenta ma szansę na wygranie wyborów w Polsce? - wtedy jest to pytanie o to jak postrzegamy zdanie innych obywateli kraju na temat niepełnosprawności,
- czy osoba niepełnosprawna godnie sprawowałaby urząd prezydenta? - wtedy jest to pytanie o własną (respondenta) akceptację niepełnosprawności na wysokim urzędzie,
- Czy zagłosowałby Pani/Pan na niepełnosprawnego kandydata w wyborach prezydenckich – wtedy jest to pytanie o wpływ niepełnosprawności na preferencje wyborcze.

Sądzę, że tę wieloznaczność pytania dostrzegli również niektórzy respondenci i dlatego częściej udzielali odpowiedzi „nie mam zdania”.

Rozkład wskazań na to pytanie prezentuje tabela 15.

Tabela 15.

Czy – według Pana/i – prezydentem Polski mogłaby być osoba niepełnosprawna?	Liczba wskazań	Procent wśród wskazań
1. zdecydowanie tak	3	13,04%
2. raczej tak	8	34,78%
3. raczej nie	4	17,39%
4. zdecydowanie nie	2	8,70%
5. nie mam zdania	5	21,74%
6. zależy od stopnia upośledzenia	1	4,35%
	23	100,00%

Podsumowanie

Podsumowując – respondenci byliby zadowoleni (ok. 52%) lub nie mają zdania (prawie 48 %) z nowego sąsiada na wózku inwalidzkim. W większości włączyliby się też w akcję wolontarystycznej pomocy niepełnosprawnemu sąsiadowi (ponad 78%), nie mieliby nic przeciwko powstaniu w sąsiedztwie ośrodka dla niepełnosprawnych umysłowo (prawie 74%), ale znaczna część (prawie 22%) nie zabrałaby głosu w tej sprawie. Zdaniem ankietowanych na ulicy niepełnosprawni spotykają się raczej z nieprzyjemnymi reakcjami: niezdrówka ciekawość (47,83%), obojętność – 30,43%, wrogość – 8,7% to daje łącznie prawie 87%. Ponad 82% badanych uważa, że osoby niepełnosprawne nie powinny mieszkać w specjalnych przeznaczonych dla nich domach. Jeszcze więcej, bo 91% uważa, że w każdej szkole powinny być klasy integracyjne. Ponad 95% uważa, że niepełnosprawni powinni pracować. Znowu ponad 82% jest zdania, że ta praca nie powinna się odbywać w specjalnych zakładach zatrudniających samych inwalidów. 100% przebadanych osób uważa, że parkowanie na miejscach dla osób niepełnosprawnych powinno być bezwzględnie karane mandatami. 65% jest zdania, że kierowcy osoby niepełnosprawne nie stanowią zagrożenia dla ruchu, spora grupa nie ma zdania na ten temat ponad 17%. I mniej niż połowa sądzi, że prezydentem mogłaby zostać osoba niepełnosprawna, przy licznych znowu udziale osób niezdecydowanych – 26%.

Zatem z analizy ankiet widać generalnie pozytywne nastawienie do osób niepełnosprawnych. To nastawienie łączy się z opinią o tym, że „inni” nie najlepiej traktują niepełnosprawnych. Silniej się przejawia, łatwiej deklorować pozytywny stosunek do niepełnosprawnych jeśli nie wiąże się on z deklaracjami dotyczącymi własnych działań (jak np. w pytaniu o sąsiedztwo ośrodka dla niepełnosprawnych umysłowo - 74%), ale jest związany z oceną zachowań innych (jak np. pytanie o parkowanie w miejscach dla niepełnosprawnych - 100%). Największe zróżnicowanie odpowiedzi wystąpiło w odpowiedziach na pytanie o prezydenturę: może to wynikać z tego, że sprawy w ocenie respondentów naprawdę ważne warto rozważyć dokładniej, a może jest związane ze wspomnianymi już wyżej możliwymi różnicami w interpretacji treści pytania.

Próba analizy rozkładu liczebności, w tabelach krzyżowych jest trudna do interpretacji ze względu na małą liczebność uzyskanych odpowiedzi – w niektórych przypadkach do poszczególnych komórek takiej tablicy nie przypadało nawet średnio więcej niż 1 odpowiedź. Dlatego trudno jest coś na podstawie takich tabel powiedzieć o możliwych powiązaniach i zależnościach. Kuszająca wydała mi się szczególnie perspektywa obserwowania różnic w odpowiedziach między osobami, które znają lub nie osoby niepełnosprawne, oraz między tymi którzy mają lub nie osoby niepełnosprawne w najbliższej rodzinie. Po przeanalizowaniu większych różnic nie zaobserwowałem – poza przypadkiem odpowiedzi na pytanie 10: „Czy – Pana/i zdaniem – osoby niepełnosprawne, którym stan zdrowia na to pozwala powinny pracować?”. Rozkład krzyżowy uwzględniający zróżnicowanie wg posiadania w rodzinie osoby niepełnosprawnej prezentuję w tabeli 16. Respondenci mające w rodzinie osobę niepełnosprawną częściej niż wskazują na to częstości dla całej grupy odpowiadają „raczej tak” (wszyscy badani i osoby niemające w najbliższej rodzinie osób niepełnosprawnych częściej odpowiadają „zdecydowanie tak”. Również tylko w grupie osób mających w najbliższej rodzinie osoby niepełnosprawne pojawia się odpowiedź „raczej nie”.

Tabela 16.

Czy – Pana/i zdaniem – osoby niepełnosprawne, którym stan zdrowia na to pozwala powinny pracować?	Osoby mające w najbliższej rodzinie osoby niepełnosprawne	Osoby nie mające w najbliższej rodzinie osób niepełnosprawnych	Wszyscy badani
1. zdecydowanie tak	33,33%	82,35%	69,57%
2. raczej tak	50,00%	17,65%	26,09%
3. raczej nie	16,67%	0,00%	4,35%
	100,00%	100,00%	100,00%

Na koniec jeszcze jedna uwaga. Rodzi się pytanie czy obserwowane generalnie pozytywne nastawienie do osób niepełnosprawnych nie jest związane z tym, że badanie było przeprowadzone pod egidą stowarzyszenia SPOZA, a ci którzy zdecydowali się na oddanie ankiet to osoby, które nie miały nic przykrego do powiedzenia odbiorcy. Trudno o tym mówić nie znając danych do porównań.

***

Badanie zrealizowane w ramach projektu "Damy radę" finansowanego przez Fundację "Wspólna Droga".

Niektóre prawa zstrzeżone - Ta praca objęta jest licencją Creative Commons Polska
 Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Na tych samych warunkach 2.5 Polska -
 Aby zapoznać się z kopią licencji, należy odwiedzić stronę: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/pl/legalcode> lub wysłać list do Creative Commons, 543 Howard St., 5th Floor, San Francisco, California, 94105, USA.

STOWARZYSZENIE „SPOZA”

03-729 Warszawa, ul. Targowa 66 lok. 23
tel. 022 618 34 06, e-mail: biuro@spoza.org.pl
www.spoza.org.pl

Warszawa, listopad 2008

Szanowni Państwo,

Stowarzyszenie SPOZA przeprowadza badanie na temat sytuacji osób niepełnosprawnych w Polsce.

Zwracamy się do Państwa z uprzejmą prośbą o wypełnienie załączonego kwestionariusza.

Pragniemy zapewnić, że wszystkie odpowiedzi na pytania są anonimowe i posłużą jedynie do celów badawczych. Nie ma złych ani dobrych odpowiedzi – liczą się Państwa opinie, spostrzeżenia.

Badanie jest realizowane w ramach projektu „Damy radę”, który ma na celu pomoc osobom niepełnosprawnym. Państwa opinia jest dla nas bardzo cenna – pomoże nam skuteczniej pomagać.

Prosimy o wypełnienie ankiety niezależnie od tego, czy mają Państwo kontakt z osobami niepełnosprawnymi, czy nie.

Wypełnioną ankietę prosimy

- oddać naszemu wolontariuszowi lub
- odnieść lub odesłać pod adres: Stowarzyszenie „SPOZA”, ul. Targowa 66 lok. 23, 03-729 Warszawa, w godz. 8.30 – 11.30 (poniedziałki, środy, piątki).

Z góry dziękujemy za poświęcony czas.

Z poważaniem

STOWARZYSZENIE „SPOZA”

03-729 Warszawa, ul. Targowa 66/23
tel. 022 618 34 06, e-mail: biuro@spoza.org.pl

ANKIETA

Stowarzyszenie SPOZA przeprowadza badanie na temat sytuacji osób niepełnosprawnych w Polsce. Prosimy o wypełnienie kwestionariusza. Pragniemy zapewnić, że wszystkie odpowiedzi na pytania są anonimowe i posłużą jedynie do celów badawczych. Nie ma złych ani dobrych odpowiedzi – liczą się Państwa opinie, spostrzeżenia.

1) Czy w gronie Pana/i znajomych jest osoba niepełnosprawna?

1. tak	2. nie

2) Czy w gronie Pana/i najbliższej rodziny (rodzice, rodzeństwo, mąż/zona, dziecko) jest osoba niepełnosprawna?

1. tak	2. nie

3) Kiedy myśli Pan/i o osobie niepełnosprawnej jakie rodzaje niepełnosprawności przechodzą Panu/i przede wszystkim do głowy? Proszę wpisać nie więcej niż 3 rodzaje.

1. ....
2. ....
3. ....

*W każdym pytaniu prosimy o zaznaczenie **jednej** odpowiedzi*

4) Nowym sąsiadem w bloku okazała się być osoba niepełnosprawna na wózku inwalidzkim. Jest Pan/i z tego:

- zdecydowanie zadowolony/a
- raczej zadowolony/a
- raczej niezadowolony/a
- zdecydowanie niezadowolony/a
- nie mam zdania

5) Czy włączyłby/łaby się Pan/i w akcję wolontarystycznej pomocy (pomoc w zakupach, w domu, w załatwianiu spraw itp.) osobie niepełnosprawnej z sąsiedztwa?

1. zdecydowanie tak
2. raczej tak
3. raczej nie
4. zdecydowanie nie
5. nie mam zdania

6) W pobliżu Pana/i domu planowana jest budowa ośrodka dla osób z niepełnosprawnością intelektualną (upośledzonych umysłowo). Rada Osiedla pyta się mieszkańców o zgodę. Jak zachowałby/łaby się Pan/i w takiej sytuacji?

1. byłbym/byłabym zdecydowanie za
2. byłbym/byłabym raczej za
3. byłbym/byłabym raczej przeciw
4. byłbym/byłabym zdecydowanie przeciw
5. nie zabierałbym/zabierałabym głosu

7) Według Pana/i obserwacji, z jakimi reakcjami przede wszystkim spotykają się osoby niepełnosprawne na ulicy?

1. z życzliwością
2. z wrogością
3. z obojętnością
4. z niezdrową ciekawością
5. inne, jakie?.....

Na ile zgadza się Pan/i z następującymi stwierdzeniami:

8) Osoby niepełnosprawne powinny mieszkać w oddzielnych, specjalnie przeznaczonych dla nich domach.

1. zdecydowanie tak
2. raczej tak
3. raczej nie
4. zdecydowanie nie
5. nie mam zdania

9) W każdej szkole powinny być klasy integracyjne, w których dzieci niepełnosprawne mogłyby uczyć się razem z pełnosprawnymi rówieśnikami.

1. zdecydowanie tak
2. raczej tak
3. raczej nie
4. zdecydowanie nie
5. nie mam zdania

10) Czy – Pana/i zdaniem – osoby niepełnosprawne, którym stan zdrowia na to pozwala powinny pracować?

1. zdecydowanie tak
2. raczej tak
3. raczej nie
4. zdecydowanie nie
5. nie mam zdania

11) Osoby niepełnosprawne powinny pracować wyłącznie w specjalnie dla nich zorganizowanych zakładach pracy zatrudniających samych inwalidów.

1. zdecydowanie tak
2. raczej tak
3. raczej nie
4. zdecydowanie nie
5. nie mam zdania

12) Parkowanie na miejscach przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych powinno być bezwzględnie karane mandatami.

1. zdecydowanie tak
2. raczej tak
3. raczej nie
4. zdecydowanie nie
5. nie mam zdania

13) Czy – według Pana/i – osoby niepełnosprawne ruchowo prowadzące samochód stwarzają zagrożenie na drodze?

1. zdecydowanie tak
2. raczej tak
3. raczej nie
4. zdecydowanie nie
5. nie mam zdania

14) Czy – według Pana/i – prezydentem Polski mogłaby być osoba niepełnosprawna?

1. zdecydowanie tak
2. raczej tak
3. raczej nie
4. zdecydowanie nie
5. nie mam zdania

15) Płeć: 1. kobieta 2. mężczyzna

16) Wiek: .....lat

17) Jakie ma Pan/i wykształcenie?

1. niepełne podstawowe
2. podstawowe
3. zasadnicze zawodowe
4. średnie
5. policealne lub niepełne wyższe
6. wyższe (licencjacie, magisterskie, lekarskie)

18) Jakie jest Pana/i główne źródło utrzymania?

1. dochody z pracy zarobkowej
2. emerytura
3. renta z tytułu niezdolności do pracy
4. renta socjalna, rodzinna
5. zasiłek dla bezrobotnych
6. zasiłek z opieki społecznej
7. pozostają na utrzymaniu

19) Czy jest Pan/i osobą niepełnosprawną?

1. tak
2. nie

20) Na Pradze-Północ, w okolicach ulicy Targowej:

1. mieszkam
2. pracuję
3. prowadzę własną firmę (np. sklep, punkt usługowy)
4. inne, jakie?.....

Dziękujemy za wypełnienie ankiety!

Wypełnioną ankietę prosimy

- oddać naszemu wolontariuszowi
lub

*odnieść lub odesłać pod adres: Stowarzyszenie „SPOZA”, ul. Targowa 66 lok. 23, 03-729
Warszawa, w godz. 8.30 – 11.30 (poniedziałki, środy, piątki)*